

Raadsvergadering

Agendanummer:

Onderwerp: Realisatie/herinrichting klaproosveld

Steenbergen; 23 april 2024

Aan de raad,

Hierbij willen wij als college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Steenbergen het volgende raadsvoorstel aan u voorleggen betreffende extra financiële ondersteuning voor uitvoering van het ontwerp van het klaproosveld.

1. Inleiding

Op dit moment bevindt de herinrichting van het klaproosveld zich in de fase waarin het ontwerp gereed is en uitvoering kan worden gestart. Echter, een financieel tekort belemmert de uitvoering van het oorspronkelijk ontwerp. Het oorspronkelijk ontwerp is het eerste ontwerp, dat voldoet aan de gestelde doelen tijdens het participatieproces, maar extra financiële middelen vereist. Het tweede ontwerp is een vereenvoudigde versie die binnen het beschikbare budget kan worden gerealiseerd, maar niet aan alle gestelde doelen voldoet.

Extra financiële middelen zijn gewenst om het klaproosveld als regionale herdenkingsplek te realiseren volgens het oorspronkelijke ontwerp.

2. Achtergrond

Sinds 2010 staat aan de Canadezenweg, Welberg, een bevrijdingsmonument waar jaarlijks de slag om Welberg en de bevrijding van Steenbergen in oktober en november 1944 herdacht worden (Slag om de Schelde). Dit "battlefield" staat in directe relatie tot de Slag om de Schelde, waarvan het belang de laatste jaren pas echt wordt erkend en bij het grote publiek bekend is geworden. Tegenover het monument - en integraal onderdeel ervan - ligt een veld dat ieder jaar met klaprozen wordt ingezaaid, een internationaal erkend symbool voor vrijheid en herdenking. De plek heeft inmiddels zoveel betekenis voor de gemeenschap gekregen dat Welberg de klaproos heeft geadopteerd als eigen teken van betrokkenheid van het dorp bij deze geschiedenis. Zo is in 2018 het viaduct in de N259 beschilderd met klaprozen.

In 2019 heeft de gemeente het aangrenzende perceel aangeschaft. Met de aankoop van het perceel is besloten het veld een upgrade te geven zodat het in de toekomst meer onderdeel uit gaat maken van het bevrijdingsmonument. De ruimte rondom het bevrijdingsmonument is beperkt wat het organiseren van herdenkingen lastig maakt. Door het aangrenzende perceel te betrekken bij het monument en in het gebied ook de aandacht te vestigen op voor ons land relevante oorlogen en vredesmissies van na de Tweede Wereldoorlog, krijgt het terrein nog meer betekenis voor onze

inwoners en veteranen, met regionale uitstraling.

3. Overwegingen

De gemeente heeft uitgesproken het klaproosveld verder te ontwikkelen als herdenkingsplek. Het klaproosveld, samen met bevrijdingsmonument de Klok, vormt een essentieel onderdeel van herdenkingsactiviteiten in de gemeente Steenberg en wordt verbonden met andere lokale en regionale herdenkingsplekken.

Mede aan de hand van bovenstaand gegeven en een uitgebreid programma van eisen is het oorspronkelijke ontwerp opgesteld. Dit oorspronkelijk ontwerp is zeer passend en doet recht aan onderstaande doelstellingen;

- het klaproosveld optimaal betrekken bij bevrijdingsmonument de Klok;
- ruimte en aandacht creëren voor de voor ons land relevante oorlogen en vredesmissies van na de Tweede Wereldoorlog;
- het klaproosveld inrichten tot een aantrekkelijk plek die het hele jaar door toegankelijk is voor bezoekers waarbij de herdenkingservaring verrijkt en verdiept wordt;
- het klaproosveld op een unieke en indrukwekkende manier inrichten zodat het een regionale iconische herdenkingsplek wordt waardoor het zich onderscheidt en een centrale plaats inneemt op de kaart van herdenkingsbestemmingen.

Oorspronkelijk ontwerp klaproosveld

Bij het ramen van de kosten voor het oorspronkelijk ontwerp is vastgesteld dat dit ontwerp het toegekende budget van €150.000 overschrijdt. Om binnen de financiële grenzen te blijven, is een vereenvoudigd ontwerp opgesteld als alternatief. Hoewel dit vereenvoudigde ontwerp past binnen het beschikbare budget, moeten we erkennen dat het niet voldoet aan alle gestelde doelen. Het

vereenvoudigde ontwerp kan niet hetzelfde niveau van impact en betekenis bieden als het oorspronkelijk ontwerp.

Om deze reden achten wij het van essentieel belang om extra financiële middelen te verkrijgen, zodat het oorspronkelijke ontwerp kan worden gerealiseerd. Dit zal ervoor zorgen dat het klaproosveld zijn volledige potentieel als regionale herdenkingsplek kan bereiken en een blijvende impact zal hebben op onze gemeenschap en toekomstige generaties.

Aangezien het klaproosveld een regionale herdenkingsplek wordt en een toename van bezoekers wordt verwacht, is besloten om parkeerplaatsen als optie op te nemen in de ontwerpen vanwege veiligheidsoverwegingen. Parkeren in de berm nabij het klaproosveld zorgt i.v.m. passerend (landbouw)verkeer voor onveilige en ongewenste situaties. Om veilige verkeerssituaties zo goed als mogelijk te borgen, wordt geadviseerd parkeerplaatsen te realiseren.

Beide ontwerpen zijn als bijlage toegevoegd voorzien van inhoudelijke beschrijving en kostenraming. Beknopt zijn verschillen tussen de ontwerpen in tabel 1, op de volgende pagina, weergegeven.

Tabel 1; verschillen per thema

	Oorspronkelijk ontwerp	Vereenvoudigd ontwerp
Educatie	<p>Panelen geven informatie over het klaproosveld en Slag om de Schelde.</p> <p>Panelen geven informatie over andere oorlogen en vredesmissies in een tijdlijn.</p> <p>De landschapsinrichting i.c.m. de toevoeging van silhouetten nodigen uit om het verhaal beeldend te vertellen. Dit is ook aantrekkelijk voor de jeugd.</p>	<p>Panelen geven informatie over het klaproosveld en Slag om de Schelde.</p> <p>Panelen geven informatie over andere oorlogen en vredesmissies in een tijdlijn.</p>
Parkeren	Er is parkeergelegenheid voor bezoekers.	Er is parkeergelegenheid voor bezoekers.
Veiligheid	<p>Er zijn veiligheidsmaatregelen getroffen om een veilige omgeving te garanderen, zoals goede leuning bij de bruggetjes.</p> <p>Korfschansen zorgen voor afbakening tussen het plateau en de watergang.</p>	<p>Er zijn veiligheidsmaatregelen getroffen om een veilige omgeving te garanderen, zoals goede leuning bij de bruggetjes.</p> <p>De natuurlijke oever heeft geen afbakening vanaf het plateau.</p>
Voorzieningen	<p>Op het plateau, aan de overzijde van bevrijdingsmonument de Klok, zijn zitplaatsen gecreëerd.</p> <p>Langs het talud zijn zitplaatsen gecreëerd.</p>	
Biodiversiteit	<p>Inheems bloemen- en kruidenmengsel en "wetlands" zorgt voor toename van de biodiversiteit.</p> <p>Schanskorven zijn natuurstimulerend. Ze worden gevuld met hergebruikt materiaal en worden zo aangekleed dat de natuur zich erin thuis voelt. Een zeer goede impuls voor de biodiversiteit.</p>	Inheems bloemen- en kruidenmengsel en "wetlands" zorgt voor toename van de biodiversiteit.
(Langdurig) onderhoud	Betonpaden vergen minimaal tot geen onderhoud.	Halfverharding vraagt om onderhoud zoals uitvulling i.v.m. slijtage.
Duurzaamheid	<p>Schanskorven worden gevuld met hergebruikt materiaal uit de omgeving, hebben weinig onderhoud nodig en vereisen geen vervanging.</p> <p>Cortenstaal is een duurzaam materiaal.</p>	
Inclusie	Het klaproosveld is rolstoeltoegankelijk.	Het klaproosveld is rolstoeltoegankelijk.
Totaalbeleving	<p>Kunstwerken (cortenstaal silhouetten) ondersteunen het lokale verhaal.</p> <p>Een vlonderpad als extra ommetje door het drassig gebied nodigt uit om het veld te ontdekken en stimuleert beweging.</p> <p>Specifiek materiaalgebruik (cortenstaal, schanskorven, beton) zorgt voor een aantrekkelijk perceel wat zich in de omgeving onderscheidt als iconische herdenkplek.</p> <p>Op de Canazenweg beleef je de omgeving waarin de slag zich afspeelde. In het klaproosveld omvat het de persoonlijke beleving van de soldaat van toen. De landschapsinrichting draagt bij aan deze persoonlijke beleving.</p>	Kunstwerken (cortenstaal silhouetten) ondersteunen het lokale verhaal.

Historie

In 2021 zijn er via de Perspectiefnota 2022-2025 middelen gevraagd om het ontwerp tot uitvoering te brengen. Het budget van €100.000 (kosten €200.000 inclusief € 100.000 aan subsidie-inkomsten) is niet opgenomen in de Begroting 2021, omdat het proces destijds nog niet concreet was opgestart. In de Perspectiefnota 2022-2025 is destijds het voorstel gedaan de kosten te dekken uit de post Ambities van de samenleving, maar deze middelen zijn nu niet meer aanwezig of anders bestemd.

In september 2023 zijn de voorbereidingen actief opgepakt met als doel de werkzaamheden uit te voeren voordat er op 2 november 2024 op deze locatie wordt stilgestaan bij 80 jaar vrijheid. Om het klaproosveld te realiseren is in adviesnota BD2300533 €150.000 gevraagd. Ten opzichte van 2021 is het investeringsbedrag hoger, omdat de we niet grotendeels afhankelijk willen zijn van subsidie-ontvangsten en daarnaast ook inflatiecorrectie hebben toegepast.

Gebleken is dat het aanvragen van subsidies vanuit de gemeente zeer complex is. Gemeenten zijn vaak uitgesloten als aanvrager bij grote subsidieverstrekkers, zoals het V-fonds, de provincie Noord-Brabant (subsidieregeling Levendig Brabant) en het VSBfonds. Deze subsidies worden doorgaans alleen toegekend aan private rechtspersonen zoals stichtingen en verenigingen. Adviesgesprekken over mogelijke financiering van het project met KunstLoc Brabant en de provincie Noord-Brabant bevestigd bovenstaande.

Het was niet voldoende mogelijk om vooraf te anticiperen op de bekendmaking van nieuwe subsidieregelingen tijdens het proces. Op voorhand waren de specifieke voorwaarden en beperkingen die gelden voor subsidieaanvragen hierdoor niet bekend. Deze complexiteit en uitsluiting van gemeenten als aanvrager bemoeilijk(t)en de subsidieaanvragen.

Gemeente Steenberg is eigenaar van het perceel. Het is niet mogelijk en wenselijk om de Stichting Bevrijdingsmonument Welberg te vragen subsidieaanvragen in te dienen. Dit overstijgt de stichting financieel en de gemeente kan/wil de stichting niet hoofdelijk aansprakelijk stellen.

Meer lokale subsidievertekkers zijn benaderd. Tot op heden valt de aanvraag niet binnen de doelstellingen van deze verstrekkers. We zijn nog in afwachting van een reactie van de Mastboom Brosens stichting. Concreet betekent dit dat er vooralsnog geen subsidie verworven is en dat de originele kredietaanvraag onvoldoende is. Er blijft ingezet worden op het verwerven van subsidies, zoals bijvoorbeeld het zoeken van verbinding binnen het netwerk Samen in de Regio.

4. Middelen

Scenario ontwerp klaproosveld (zie bijlage 1 – ontwerp klaproosveld)

Het budget van € 150.000 voor het project Klaproosveld is niet genoeg voor het oorspronkelijk ontwerp van het klaproosveld. De plannen zijn opnieuw doorgerekend en hieronder volgt een lijst van de benodigde middelen.

Omschrijving	Bedrag
Ontwerp klaproosveld Welberg	€ 16.900
Uitvoering werkzaamheden	€ 164.500
Totale kosten ontwerp en uitvoering	€ 181.800
Dekking investeringskrediet Realisatie/herinrichting project Klaproosveld	€ 150.000
Verwacht tekort aan investeringskrediet 76570040	€ 31.800

Er is een extra investeringsbedrag van € 31.800 nodig. Het huidige investeringsbedrag (76570040) moet worden verhoogd van € 150.000 naar € 181.800. Dit resulteert in extra structurele

kapitaallasten van € 1.272 (€ 31.800 / 25 jaar). Voorgesteld wordt om dit financiële effect op te nemen als onderdeel van een begrotingswijziging van het raadsbesluit.

Scenario vereenvoudigd ontwerp klaproosveld (zie bijlage 2 – vereenvoudigd ontwerp klaproosveld)

Als alternatief is er een vereenvoudigd ontwerp opgesteld dat past binnen het beschikbare budget. Echter, het uitvoeren van dit vereenvoudigde ontwerp wordt niet aanbevolen, aangezien dit ten koste zou gaan van de gestelde doelstellingen.

Omschrijving	Bedrag
Ontwerp klaproosveld Welberg	€ 16.900
Uitvoering werkzaamheden	€ 116.100
Totale kosten ontwerp en uitvoering	€ 133.000
Dekking investeringskrediet Realisatie/herinrichting project Klaproosveld	€ 150.000
Verwacht overschot aan investeringskrediet 76570040	€ 17.000

Aanleg parkeerplaatsen (buiten de scope, zie bijlage 1 en 2)

De aanleg van parkeerplaatsen was niet eerder opgenomen in de scope van het project. Aangezien het klaproosveld een regionale herdenkingsplek wordt en een toename van bezoekers wordt verwacht, is besloten om parkeerplaatsen op te nemen in het ontwerp vanwege veiligheidsoverwegingen.

Na overleg met de vakafdeling wegen is vastgesteld of de extra kosten voor de parkeerplaatsen kunnen worden gedekt met bestaande investeringsmiddelen binnen het wegenbudget. Voor de aanleg van de parkeerplaatsen ter waarde van € 32.700 is besloten om dit bedrag ten laste te brengen van het oude restantkrediet van wegen 2023 (investeringskrediet 76210056). Ultimo 2023 is er nog een bedrag van € 652.427 beschikbaar op dit krediet, dat wordt overgeheveld naar 2024.

Omschrijving	Bedrag
Aanleg parkeerplaatsen	€ 32.700
Dekking investeringskrediet Wegen (investeringskrediet 76210056)	€ 32.700

Mogelijke subsidies

Indien later blijkt dat een deel van de kosten subsidiabel is, dan wordt dit bedrag alsnog in mindering gebracht op het totale investeringsbedrag.

Beheer

Met de aanleg van het klaproosveld zal het te beheren gebied toenemen, wat vraagt om jaarlijks budget voor onderhoud en instandhouding. Aangezien het terrein afwijkt van regulier beheer, is een apart overzicht opgesteld met specifieke beheersmaatregelen.

Belangrijkste verschillen zijn frequenter maaien, onderhouden van informatiepanelen en behouden van klaprozen. Om klaprozen te behouden, vereist het terrein jaarlijks frezen en doorzaaien om grassen te voorkomen.

Jaarlijks is € 5.000 nodig om doelstellingen te behalen en terrein representatief te houden. We streven naar op deze kosten op te vangen binnen het reguliere budget; anders wordt bij de Tussenrapportage 2024 om extra middelen gevraagd.

5. Duurzaamheid

De realisatie van het klaproosveld draagt sterk bij aan het toekomstbestendig maken van herdenken en het militair historisch erfgoed in onze gemeenschap. Door het inrichten van het klaproosveld wordt de geschiedenis m.b.t. oorlog en vrijheid zichtbaar en benadrukt, waardoor de herdenkingsplek rondom het bevrijdingsmonument de Klok wordt versterkt. Hierdoor wordt verbinding gelegd tussen heden en verleden, die belangrijk is voor toekomstige generaties.

De positieve impact die het klaproosveld heeft op biodiversiteit is een mooie en gewenste bijkomstigheid. Het zaaien van inheemse bloemen- en kruidenmix, het creëren van een “wetland” samen met het gebruik van gevulde schanskorven (insectenhotel) zijn voorbeelden van deze positieve impuls.

6. Risico's

- Het niet beschikbaar stellen van extra middelen leidt tot een minder aantrekkelijk klaproosveld en een afname van de totaalbeleving.
- Het niet beschikbaar stellen van extra middelen leidt tot afbreuk aan de gecreëerde verwachtingen betreft een sterk regionale iconische herdenkingsplek.
- Het niet aanleggen van parkeerplaatsen zorgt voor onveilige situaties.

7. Communicatie/Aanpak

Communicatie

De opening van het klaproosveld is een belangrijk onderdeel van Samen 80 jaar vrij en Samen Blijven(d) Herdenken, communicatie wordt daarom integraal opgepakt.

De herinrichting van het klaproosveld is als onderdeel opgenomen in het communicatieplan Samen 80 jaar vrij. Communicatie wordt op diverse manieren ingezet om pers, raad, platform Samen Blijven(d) Herdenken en andere doelgroepen meer te vertellen over het ontwerp. Ook wordt er stilgestaan bij de realisatie/oplevering van het nieuwe klaproosveld. Wellicht nog niet met volop bloeiende klaprozen, maar zeker wel op een andere wijze. We verkennen hierbij de mogelijkheden om samen te werken met scholen.

Participatie

Sinds 2019 hebben er meerdere bijeenkomsten plaatsgevonden waar belanghebbenden mee hebben gedacht over de invulling van het klaproosveld. Tijdens deze bijeenkomsten zijn doelstellingen en een programma van eisen opgesteld. Het vernieuwde ontwerp is voorgelegd aan de groep belanghebbenden zoals o.a. stichting Bevrijdingsmonument Welberg en dorpsraad Welberg. Zij hebben alle zeer lovend op het ontwerp gereageerd.

Aanpak

Gestart zal worden met de verdere uitvoering van het klaproosveld. Na besluitvorming wordt definitief aangegeven aan welk ontwerp uitvoering wordt gegeven. Tot die tijd hoeven werkzaamheden niet stil te liggen, gezien de uitvoering in de beginfase in beide ontwerpen gelijk is.

8. Voorstel

1. Kennis te nemen van het oorspronkelijk ontwerp en het vereenvoudigd ontwerp van het klaproosveld.
2. In te stemmen met de uitvoering van het oorspronkelijk ontwerp (bijlage 1) van het klaproosveld.
3. Beschikbaar stellen van een extra bedrag van € 31.800 voor het investeringskrediet Realisatie/herinrichting project Klaprozenveld (76570040).

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenberg,
de secretaris,

J. van Delden

de burgemeester,

R.P. van den Belt, MBA